

Поля ЙОРДАНОВА (ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“)
Polya YORDANOVA (“St Cyril and St Methodius” University of Veliko Tarnovo,
Bulgaria)

БЪЛГАРСКИ ОРГАНИЗАЦИИ И УЧИЛИЩА В РЕПУБЛИКА КИПЪР

BULGARIAN ORGANIZATIONS AND SCHOOLS IN THE REPUBLIC OF CYPRUS

The paper discusses the current status and development of the established social and political organizations of the Bulgarian diaspora in Cyprus. Organizations have their own built structure, leadership and issue Bulgarian newspapers. The author traces in brief the problems that the Bulgarian citizens face, which arise from the relevant legal residence and work, social security, integration into the culture and traditions of the island. Emphasis is placed on finding jobs, the support of Bulgarian organizations in job placement, compliance with labor laws and others. As a result of the integration and adaptation of Bulgarian children in Cyprus there have been established for several years and have been working actively Saturday-Sunday schools under the auspices of the Consular Department of the Republic of Bulgaria in Nicosia, Larnaca, Limassol, Paphos and others. Special attention is paid to their cultural-educational activities and patriotic education for the preservation of the Bulgarian self-consciousness.

Keywords: Cyprus, Bulgarian organizations, schools, Saturday-Sunday schools.

През последните години в България темата за емиграцията и вътрешната миграция е сред водещите. Различни специалисти се стремят да посочат негативните и позитивните страни от тези процеси, да определят причините за тях. От друга страна все още отсъства дебат за проблемите на бежанците.

Миграцията може да бъде както вътрешна, така и външна, международна. В съвременното общество ние всички сме свидетели ежедневно на това движение на хора, както в рамките на страната, така и между отделните държави. Редица от тях предпочитат подобни важни стъпки с цел осигуряване на достъп до по-добро образование или с цел професионална реализация. Други пък се възползват от възможностите на сезонната заетост, докато четвърти желаят да се заселят в друго населено място за постоянно. Една голяма група бежанци ежедневно преминава границите на ЕС.

В периода на демокрацията хиляди наши сънародници напуснаха страната с цел икономическа стабилизация. Някои са си представяли, че на мястото, където отиват, ще спечелят лесно пари и ще постигнат мечтите си. Но дали винаги е така? Понякога да, понякога не. Чуждият свят си остава чужд и трудно се свиква с неговите нрави и обичаи. Наши сънародници, заминали за чужбина, разказват колко нелеко са привикнали към емигрантството с чувството, че не са свои в чуждите земи сред чужди хора, където пробиват път с къртовски труд. Уверили са се, че там не се забогатява лесно и бързо. Много наши съотечественици приемат мястото, където работят, за временно, защото техните семейства са в България. Други харесват новото място и отвеждат близките си и започват да градят своя нов живот, за тях това вече е новата родина.

Забогателите с труд и усилия там не забравят родната си страна. Даряват суми за различни благотворителни инициативи, защото им е мил споменът за отечеството.

Много млади хора приемат предизвикателството да докажат своите знания и умения на ново, непознато място. Те се устремяват към чуждия свят, породени от интерес към науката. Условията за развитие, перспективите за успех за тях са важни. Те са млади, приспособими, инициативни и никак не е трудно „там, където е хлябът“ да стане и „родина“.

Повече от два и половина милиона души са напуснали страната ни след падането на комунизма, с което броят на населението в България е около 7,3 милиона души. Безработицата тук е 12% – по-ниска от засегнатите от кризата държави като Гърция, Кипър и Испания. Но тези страни са привлекателни за българите, чийто жизнен стандарт е по-малко от половината от средния за ЕС. Тези, които си намерят работа, получават средна месечна заплата от 400 евро (520 долара) – по-малко от минималната в Кипър или Гърция.

Български емигрантски общности се намират в около 70 страни на земното кълбо. Официално българската държава поддържа контакт със сънародниците ни в чужбина на чрез Агенция за българите в чужбина.

Фиг. 1

Над 70% от студентите обмислят да напуснат страната, ако получат предложение за работа в чужбина. Икономическите неволи на България и други бивши комунистически страни подклаждат антиимигрантското чувство в повечето страни от Европа. Спадът на заетостта в България през 2012 г. е бил 4,9%, което е най-високият процент в ЕС. Въпреки че официалната безработица е равна на средната за ЕС, тя е по-ниска от тази в Испания, Кипър, Португалия и Гърция. Още по-тревожно е, че реалната безработица сред младите хора под 29-годишна възраст е близо до 40%. Министерството на финансите оценява, че делът на хората над 64 години ще се увеличи от 19% до една

четвърт до 2030 г., което ще затрудни още повече иначе неработещата система за социална сигурност. Близко 1,5 млн. емигранти нямат пряко представителство в Народното събрание. България е там, където има поне един българин. Значи – навсякъде. Или поне в повечето кътчета на планетата. Държавата България няма точна статистика за своите граждани, напуснали границите ѝ. Така, както няма никаква статистика за българите, учещи във ВУЗ или специализиращи и пишещи докторати извън пределите на страната. Било трудно събирането на подобна информация. Едва ли не невъзможно. Според чиновниците. Държавата България в лицето на последните управляващи и тяхната програма за европейско развитие (от 2009 г.) обеща да разработи общонационална стратегия за съхраняване и разпространение на българската култура, идентичност и език и за гарантиране на правата на българите по света. Подобен документ днес все още не е факт. Миналият на първо четене в народното събрание Закон за българите и българските общности извън Р България (ЗББОИРБ) е оттеглен. Поради очевидната му несъстоятелност и протестите на диаспората срещу един чисто формален акт, създаден без нейно участие с цел уреждане статута на Държавната агенция за българите в чужбина (ДАБЧ) и официализиране на политики, които ще се водят от назначени бюрократи, дистанцирани от исканията и проблемите на емигрантите, нямащи нищо общо с тях.

България е там, където има поне един българин. Нейните граждани, независимо от географската си локация, са с равни права и задължения. По конституция (чл. 26, ал. 1). Действителността обаче е различна от записаното в основния закон. За разлика от живеещите в страната, българите, установили се в чужбина, нямат нито легитимно институционално представителство (съгласно действащите към момента нормативни актове), нито пряко политическо представителство в парламента. Предвид стресиращите данни на статистиката, наредили българската нация сред най-бързо топящите се в света, комбинирани с факта, че сме разпознавани като един от водещите донори на „сиво вещество” и не можем да се похвалим с добра демографска перспектива, смислена политика и реални стъпки в посока приобщаване на емигрантите към националния живот са повече от крещяща необходимост. Евтини ПР-ходове като срещи на политици със задграничните общности, съпроводени с поредните обещания на килограм и кресливи лицемерни послания – „ще върнем младите”, адресирани към българите в страната, вече не са ефективни. Българската емиграция, особено тази от последните 20 години, е сравнително млада и все още има силни връзки със страната. Фактът, че само за 2011 г. българите в чужбина са превели на свои близки 770,1 млн. евро (по данни само от официалните канали), сума над шест пъти по-голяма от преките чужди инвестиции (125 млн. евро), ги превръща в значим икономически фактор. Това едва ли винаги ще така. С увеличаване на годините зад граница мостовете стават все по-крехки. Нужно ли е да чакаме рухването им, за да започнем да ги строим отново.

Българите, живеещи на територията на остров Кипър, са между 50 000 и 70 000 души, предимно емигранти. Българското посолство в Кипър се намира на адрес: гр. Никозия, кв. Енгоми – 2406, ул. „Константину Палеологу“, № 13. Открито е през 1971 г.

Българите, живеещи извън границите на Република България, се ползват с право на закрила от страна на българската държава, която, в съответствие с принципите на международното право и международните договори, трябва да защитава техните права и законни интереси.

Към дипломатическите представителства на Република България в държавите, в които има български общности или български национални малцинства, могат да се създават консултантни органи на българите, живеещи в съответната държава, които се състоят от представители, излъчени от лицата по чл. 2. от Закон за българите, живеещи извън Република България. Според Чл.12 на българите, живеещи извън Република България, се осигуряват възможности за запознаване с многовековната българска култура и наука и за участие в нейното развитие, според желанието и интересите им, като за целта Република България чрез съответните институции:

1. изпраща печатни издания, технически носители на информация и други материали за запознаване с живота, културата и други сфери от развитието на България;
2. организира срещи със специалисти и дейци в съответните области;
3. насърчава и подпомага създаването и дейността на средища за популяризиране и развитие на българската култура и наука на територията на съответните държави;
4. организира културни, научни и други прояви на територията на съответните държави или в Република България, включително с участието на международни организации и изтъкнати представители на науката, изкуството, културата и спорта;
5. предоставя при възможност помещения и обзавеждане на организации на български общности или български национални малцинства зад граница за осъществяване на културно-просветна, научна и друга подобна дейност.

Сведения за българи на остров Кипър има още през Средновековието. По време на османската инвазия на Балканите много българи са продадени на робските пазари в Кипър. В условията на Османската империя българи търговци и занаятчии достигат до Кипър, но многобройна и обособена българска общност не се формира. Днешната българска общност в Кипър започва да се формира след получаването на независимостта през 1960 г., съставена от икономически емигранти и сключили бракове. На 16.VIII.1960 г. бившата английска колония Кипър е обявена за независима република с президентска форма на управление. Същия ден председателят на Президиума на Народното събрание на Народна Република България Димитър Ганев поздравява президента на Кипър, архиепископ Макариос, със следната телеграма:

“Ваше Превъзходителство,

От мое име и от името на българския народ поднасям на Вас и на кипърския народ поздравления по случай обявяване независимостта на Кипърската република”.

Българското правителство тържествено признава независимата Кипърска република и изявява готовност да установи дипломатически отношения с нейното правителство. Представител на българското правителство на преговорите за регулиране

на двустранните отношения (25–30.X.1960 г.) е управляващият българската легация в Гърция Коста Ламбрев. Преговорите завършват с подписването на съвместно комюнике за установяване на дипломатически отношения с ранг на посолства. Българският посланик в Египет Борис Попов, акредитиран и в Кипър, връчва акредитивните си писма на президента Макариос на 11.VI.1961 г. В Никозия през същата година е открита дипломатическа канцелария, ръководена от Коста Ананиев.

На 1.IV.1970 г. Никос Кранидиотис, първият посланик на Кипър за България със седалище в Атина, връчва акредитивните си писма. През 1971 г. в Никозия се открива Българско посолство начело с посланик Константин Попов. Разцвет в двустранните отношения в областта на културата, образованието и науката се наблюдава в началото на 80-те години на XX в. и по-специално през преломната за Кипър 1983 г. През тази година по инициатива на България в Кипър е открит център „Знаме на мира”, подписват се спогодби между БАН и Кипърския център за научни изследвания, между националните телевизии, Бюрото за информация на Кипър и БТА, разменят се посещения на културни дейци, много кипърски студенти и специалисти се обучават в български висши училища. В Никозия е поставена пиесата на Йордан Радичков „Опит за летене” и на премиерата е поканен авторът. В България гостува хореографски вокален състав „Сикали”, превеждат се произведенията на Никос Казандзакис. Бележи се началото на спортното сътрудничество – разменят се спортни делегации, български треньори са поканени на работа в Кипър.

На 21.V.2002 г. министърът на външните работи на Република България Соломон Паси и министърът на образованието и културата на Република Кипър Ураниос Йоанидис подписват в София Програма за сътрудничество в областта на образованието, науката и културата за периода 2002–2004 г.

Българо-кипърските отношения се развиват стабилно в дух на приятелство и сътрудничество от установяването им на 30.X.1960 г. досега. Добрите приятелски връзки между двете страни се градят на базата на взаимноизгодното сътрудничество и доверие. Между двете страни не съществуват спорни проблеми и противоречия. Организациите, които в законова рамка регулират и насърчават живота на българите в Кипър, са Държавна агенция за българите в чужбина, Асоциация на българите по света и проведенят Първи велик събор на българите през 2008 г., Съюз на българите по света „Бъдеще”, „Иде ли” – страница за българите по света с коментари и мнения, разкази, пътеписи, връзки и снимки, както и печатните издания – вестници и книги, български съботно-неделни училища. Историята на Съюза на българите в Кипър започва през 1989 г., когато съществува като неюридическо лице. Учреден е на 4 април 1998 г. в Лимасол, регистриран е като юридическо лице на 1 юли 1999 г. в Никозия. Организацията има за своя цел да обединява българската общност и да съхранява българското самосъзнание и култура. Ръководството на СБК се намира в Лимасол. През 2007 г. до настоящия момент за председател е избрана г-жа Ира Папагеоргиу – българка, омъжена за кипърски предприемач. СБК развива читалищна дейност, като има свои центрове с библиотеки и филмотеки в Лимасол, Пафос, Полис и Паралимни. В тях се провеждат занятията на българските училища, които развиват дейност в тези градове. След стар-

тирането на Националната програма „Роден език и култура зад граница” през 2009 г., СБК става бенефициент, като средствата, отпуснати от България, се разпределят за четири български училища: „Св. Климент Охридски” (Лимасол), „Народни будители” (Паралимни), „Българското училище в Пафос” и „Азбукарче” (Полис Хрисохус). За учебната 2012–2013 г. дружеството продължава да бъде бенефициент на посочените образователни звена, които вече са включени в Списъка на неделните училища по ПМС 334/2011 г. По-голямата част от нашите сънародници обаче не знаят за него. Не само по-новите, но дори и тези, които отдавна са на острова, твърдят, че не са чували и че няма такъв съюз, според изследване на вестник „Български новини” през ноември 2012 г. Въпреки това, за 15-годишното си съществуване Съюзът на българите в Кипър извършва значителна дейност. Създал е 5 български съботно-неделни училища, като впоследствие всички те са лицензирани от Министерството на образованието на България. Всяка година съюзът е провеждал разнообразни мероприятия за отбелязване на традиционни български празници. По случай 24 май се организира ежегодно провеждането на дни на българската култура. Вече е станало традиция и организирането на концерти на български изпълнители, живеещи в Кипър, като в някои от тях участват и кипърци, български възпитаници. Организирал е картинни и фотоизложби на български автори, модно ревю на български дизайнери. Организирал е концерти, рецитали, включително и театрална постановка на изпълнители от България. По негова покана в Кипър са гостували известни представители на българската култура и изкуство. През 2012 г. Съюзът на българите в Кипър с група кукери отбелязва първото българско участие в традиционния карнавал на Лимасол. През тази година съюзът, с главен организатор училището в Пафос, е организирал провеждането на конкурса „Мини Мис и Мини Мистър”. Значителна част от нашите сънародници в Кипър не винаги са в състояние да посещават мероприятията на съюза поради невъзможност да отсъстват от работа, липса на транспорт или други обективни причини. Не трябва да се изключва и елементът незаинтересованост. Основната цел на съюза, за която е създаден, е „Да защитава, съхранява и развива българското самосъзнание сред своите членове, да защитава, съхранява и развива българския език, култура и традиции сред българската общност в Кипър, както и да допринася за тяхното популяризиране в кипърското общество”. Друга дейност той няма право да извършва. Затова по въпроси, извън основната цел, като битови, трудово-правни, профсъюзни и други подобни, съюзът няма възможности да оказва помощ на българите в Кипър. Като европейски граждани българите в Кипър имат точно определени права. При нарушаването им следва да се обръщат за помощ към съответните институции, дейността на които СБК няма право да замества. В момента информация, отнасяща се до дейността на съюза, се представя в електронната мрежа от физически лица. Друг проблем за българите в Никозия е, че в града няма постоянно действащ център – средище на българите, културен център, място, където българите да се срещат. Събиранията на членовете на клон Никозия са провеждани в зали на хотели, на които мениджърите са българи. Освен осигуряване на постоянен център за българите в Никозия, СБК си е поставил като цел откриване на Български културен център, такъв, какъвто е имало в Кипър до 1991 г. Културен център с името „Български

културен център” може да се създаде само с решение на българското правителство. Най-сериозната пречка за неговото реализиране досега е невъзможността все още да се осигурят финансовите средства за поддържането му. Основната цел на съюза на сегашния етап е да се реши окончателно въпросът със своевременното, пълно и обективно информиране на българската общност за неговата дейност. Създаден през 2009 г. от група членове на Съюза на българите в Кипър от Лимасол с председател художника Ангел Михайлов и секретар Надя Панова, нов Съюз на българите „Възраждане”, които решават да се отделят и да сформират своя регионална организация. Независимо от този факт двете организации, макар и епизодично, си сътрудничат при провеждането на различни мероприятия. Съществуват още Кипърско-българско дружество „Филия – Приятелство” и Фондация „Кирил и Методий” – бенефициент на българското училище в Никозия. Както става ясно и от наименованието му, „Филия – Приятелство” не е българска организация, а кипърско-българско дружество. В него могат да членуват както български, така и кипърски граждани с цел укрепване на приятелството между двата народа. Налице са всички предпоставки и желание за ползотворно сътрудничество, както и с други сродни кипърски организации като Асоциацията на кипърците, завършили в България. Трудовите синдикати в Кипър и България през последните две години са се обединили в подкрепа на българските емигранти, работещи в островната държава. От българска страна в партньорството участват КТ „Подкрепа“, а от кипърска, това е синдикалната организация SEK. Партньорството помежду им се появява в момент на икономически промени в Европа, които се дължат и на миграцията на трудови ресурси от различни етнически, културни и езикови групи. Според Кипърския синдикат опасността от расистки и ксенофобски манифестации през настоящата година дебне емигрантите и работниците от етническите малцинства, ето защо е нужно да се извърши интеграция в местни общества. Партньорството между българските и кипърските синдикати се цели именно в постигането на подобна интеграция, като същевременно ще се опитват да отстоят правата на работниците. България също е обещала да подкрепя кипърските работници, като защитава правата им и ги информира надлежно за възможността да участват в синдикални организации. По данни на кипърския синдикат, в момента в него членуват 1 400 българи. Дори и разглеждайки само официалните данни, изпратените пари от емигрантите в Кипър растат с повече от 8% спрямо 2011 г. Социалните министерства и Посолството на България в Никозия са организирали през ноември 2012 г. специален Информационен ден за работещите в Кипър български граждани. Кипър първи и безусловно отваря трудовия си пазар за българи след приемането на страната ни в Европейския съюз. Информираността на голяма част от тях за трудовите и социалните им права и задължения обаче е незадоволителна и това е основната причина за редица проблеми, които те срещат по време на пребиваването.

Основните проблеми, които вълнуват сънародниците ни, са свързани с намирането на работа, пенсионното и здравно осигуряване и как се координират те между двете държави, процедури за получаване на пенсия от България и Кипър, изплащане на майчинство и детски надбавки, трудови договори и обезщетения. В момента на острова легално, с трудови договори и осигуровки, работят само около 17 000 наши съ-

народници(по данни – 70 000 са българите там). По силата на европейските регламенти правителството на Кипър не може да ограничи този поток. През май 2013 г. равнището на безработицата е 7,2%, което е висока за страната стойност. Прогнозата е догодина тя да стигне 9%. По последните данни на Евростат (статистическата служба на Европейския съюз) през март Кипър е заел второ място в ЕС по нарастване на безработицата, като тя е достигнала 14,2%. В тази класация води Гърция, а след Кипър са Испания и Португалия. От работниците в строителната индустрия в Кипър над 80% са българи. Безработицата в сектора вече е изпратила на борсата над 8000 души. Сред основните искания на работниците е равното им третиране в отрасъла, против политиката на работодателите за замяната на квалифицирани работници с евтина работна ръка от чуждестранни граждани от азиатския континент. Вследствие на „подстригването“ на гръцкия дълг кипърските банки, които държаха много от гръцките облигации в своите ръце, претърпяват значителни загуби. Този проблем засяга сериозно публичния сектор, като се съчетава и с проблема за бюджетния дефицит през последните години. В резултат Кипър трябва да отиде към европейския механизъм за финансова подкрепа. Основното нещо, с което се занимават хората в Кипър, по принцип е туризмът. На този сектор е посветена почти цялата икономика в страната. Голяма част от българите също работят в сферата на туризма – в хотели, ресторанти и най-различни видове заведения. Българи има във всички браншове на туризма и във всички видове специалности. Има управители на хотели, на заведения, рецепционисти в хотели, което също е висока позиция, има сервитьори, готвачи, има и много музиканти, по голямата част от които са дошли в Кипър преди промените през 1989 г. и малко след това. Те свирят традиционна гръцка музика в “бозуки” заведения – така се наричат таверните в Кипър, свирят и в хотели и ресторанти. Голяма част от българите са работещите в селското стопанство, в медиите работят трима-четирима човека. Има много български спортисти и треньори. В Кипър обикновено идват българи, които са на финала на спортната си кариера, като причината най-вече е в парите. Има и много интелигентни и образовани българи в Кипър. Тях обаче не ги мотивира икономическият фактор, а спокойствието и сигурността, които тази държава предполага и дава. Освен това в Кипър животът е много по-евтин, а заплащането е между 3 и 5 пъти по-високо. Установено е, че голяма част от българите, които идват в Кипър, са необразовани, много голяма част от тях са и неграмотни. По голямата част от българите в Кипър не си търсят правата по никакъв начин и не изискват от работодателите си осигуровки. Всеки работодател в Кипър е длъжен да направи застраховка на работниците си за своя сметка. Много от хората въобще не знаят за това, не знаят какви са правата им и затова няма как да ги защитават. След приемането на България в Европейския съюз пазарът е абсолютно отворен и всеки българин може да отиде да работи на друго място, ако не му харесват условията или заплащането. Съюзът е във връзка с основните синдикати в Кипър, които влияят на работодателите да действат по-внимателно. Но въпреки всичко има много места, на които се злоупотребява с правата на българите. Изплащани им са по-малко пари, не са осигурявани, не са им правени задължителни застраховки, предлагани мизерни условия за живот, в

много случаи не им е било заплащано. Все още продължава практиката, макар и не чак толкова често, да прибират паспортите на работниците си.

Всеки българин в Кипър се ползва с правата на кипърски гражданин – всички права, които важат за един кипърец, важат и за българина. Изключение прави само правото да участваш в избори като кандидат.

Една от организациите, допринесли за популяризиране на българщината, на родния език и култура зад граница, е „Български новини“ – български седмичник, предназначен за българските имигранти. Издава се от 1999 г. и се разпространява в страните Гърция, Кипър и Италия. Целта е да помага за бързото и правилно адаптиране на българите към европейското общество и начин на живот. За вестника е важно да изпълнява ролята на точен посредник и да предава поднесената информация към имигрантите по начин, разбираем за тях. Кипърска редакция на вестник „Български новини“, издаван от Бойка Атанасова (Атина, Гърция), се разпространява на острова от март 2012 г. Главен редактор за Кипър е Бранислава Бобанац. От лятото на 2006 г. до 2012 г. „Българският вестник“ е единствената българска медия на острова. Излиза всяка събота и се разпространява в цялата гръцка част. Вестникът отразява политически и икономически новини от Кипър и България, предоставя полезна информация за българската общност на острова. Собственици и издатели са Ева Иванова и Тодор Здравков. „Българският вестник“, съвместно с дружество „Приятелство – Филия“ с председател Ева Иванова организират ежегоден Общобългарски събор в Ларнака. Друга инициатива на вестника е връчването на наградата „Българка на годината в Кипър“, вдъхновена от ежегодната награда на ДАБЧ „Българка на годината“. „Булинвест“ издава и „Румънският вестник в Кипър“, насочен към голямата румънска общност на острова.

Българският културен център „Кирил и Методий“ (Bulgarian Cultural Centre Cyril and Methodius) е организация с нестопанска цел (фондация) със седалище в Никозия, Кипър. Появата му през февруари 2008 г. е целяла да популяризира българския език и култура в Кипър, като си взаимодейства с държавни институции и сдружения на гражданското общество, които водят политика за съхраняване, разпространяване и утвърждаване на прякото присъствие на българския език и култура в Кипър. В годината на своето създаване БКЦ „Кирил и Методий“ е поел и управлението на Българското училище в Никозия, което функционира от 2006 г. Мисията на българските училища в чужбина е именно възраждане на Българското и съхраняването му, „за да не ни погълне модерната глобализация, за да ни има“.

В периода 2006–2012 г. функционират активно и съботно-неделни училища. Българско неделно училище „Д-р Петър Берон“ в Ларнака, Кипър е основано през май 2008 г. Изучават се български език и литература, история и география на България. Обучението се провежда от правоспособни учители в сграда на местно училище по програми, одобрени от Министерството на образованието, младежта и науката. През 2010 г. училището избира кипърско-българското дружество „Приятелство – Филия“ в Ларнака за бенефициент по програмата „Роден език и култура зад граница“. В дружеството членуват голяма част от родителите и учителите. Председател и основател

на кипъро-българското дружество е Ева Иванова, която е и издател на „Българският вестник“ в Кипър.

Създадено през м. ноември 2007 г. със съдействието на Съюза на българите в Кипър, училището в гр. Лимасол „Св. Климент Охридски“ е регистрирано в МОМН и работи по неговите задължителни програми. В края на учебната година учениците получават свидетелства за завършен клас по съответния предмет, заверени от българското посолство в Кипър. Занятията се водят от квалифицирани учители. Изучавани дисциплини са български език и литература, история и география на България. Училището „Кирил и Методий“ в Лимасол, към Културен център „Кирил и Методий“, отваря врати през учебната 2011–2012 г. и е второто в града. Юридическо лице на училището е фондацията „Български културен център „Кирил и Методий““. В училището се преподават български език и литература, история, география, приложни изкуства и танци. Обучението се провежда по адаптираните програми на МОМН и дипломите на завършилите се признават в България.

Със съдействието на Съюза на българите в Кипър е основано през май 2009 г. Българско училище „Народни будители“, Паралимни. Изучават се български език и литература, история и география на България. Деца от смесени бракове, които не говорят български, изучават български език в отделна група. Обучават се в помещение, наето и оборудвано с помощта на местната организация на Съюза на българите. Провеждат се всекидневна занималня за уроците в кипърското училище.

Най-рано създаденото на 24 септември 2006 г. е Българското училище „Кирил и Методий“ в Никозия. През февруари 2008 г. е създадена фондация „Български културен център „Кирил и Методий““. Тя е поела управлението на българското училище в Никозия. Училището разполага с две помещения в приземния етаж на частен дом. Българското училище в Никозия обучава деца от 1-ви до 12-ти клас. Задължителни предмети за изучаване са: Български език и литература, Роден край, Човек и общество, История и цивилизация, География и икономика. Училището разполага с кабинет за преподаване чрез мултимедия, читалня, „Класна стая на бъдещето“, оборудвана с девет лаптоп таблета, интерактивна дъска и интелигентен софтуер, който пренася написаното върху бялата дъска на екраните на таблетите. Училището има библиотеката и колекция от над 40 DVD-та на български игрални филми и мултимедийни учебни помагала. Учителите са квалифицирани, с призната правоспособност от МОМН. Провеждат се извънкласни дейности: арт работилница, народни танци и вокална група. През декември 2010 г. училището се присъединява към Европейския консорциум за сертифициране на познанията по съвременни езици (ECL-Consortium).

Основано през август 2007 г. с подкрепата на Съюза на българите в Кипър, българското училище в Пафос е най-голямото образователно звено на острова. В него от три години се обучават около 100 деца. Провежданото обучение е от първи до дванадесети клас по български език и литература, история и география на България в самостоятелна сграда и по адаптирани учебни програми на МОМН. Предлагат се извънкласни дейности като уроци по гръцки, английски език, математика, музика, народни танци, декоративни мозайки, околени свят. Училището разполага с богата библиотека и

видеотека. Към училището в Пафос е открит филиал в гр. Полис. От 1 октомври 2011 г. функционира „Изнесено училище” в гр. Писури. Създадено е по молба на родителите и с помощта на местната управа в лицето на кмета на Писури. Намира се в сградата на старото училище.

В подкрепа на училищната дейност и с цел разширяване на културните контакти между кипърци и българи е Кипърско-българско дружество „Филия-Приятелство” в гр. Ларнака. Същото е регистрирано през 2004 г. и организира редица културни мероприятия и чествания. От 2010 г. към него преминава училище „Д-р Петър Берон” в Ларнака.

В момента основен и най-важен проблем на острова е безработицата. От 2007 г. до днес в кипърските болници са се родили стотици български деца, създадени са нови семейства, купени са хиляди автомобили (почти няма българин без кола), в някои семейства има и по две – нещо почти непосилно за едно средно българско семейство. Хората живеят, а не просто оцеляват. Десетки българи са започнали собствен бизнес без начален капитал и успяват. Малко са тези, които трудно се адаптират. Който не успее, просто си тръгва. В Кипър има щастливи българи, които с усмивка се поздравяват. Кипър е една прекрасна страна, местното население е сърдечно и отворено. Тук се живее много по-лесно и спокойно. Десетки наши лекари, музиканти, треньори, спортисти, икономисти, учители и други са признати и познати имена на кипърската общественост. Един от най-добрите хирурзи на острова – д-р Любен Крушовски, е българин. Българи са едни от най-добрите треньори по спортна гимнастика – Любо и Нели Петрови, донесли десетки златни медали за Кипър. Българка е дамата основа и регистрира Кипърската оперна организация – Цвета Христофору. Пак българка е мениджър и собственик на авиокомпания – Йонка Вересие. Българка е една от най-добрите и обичани актриси – Моника Мелеки. Българин е директорът на Руското училище в Пафос – Павел Павлов... Това са хора, намерили своето място, но в никакъв случай не са се самозабравили и забравили, че са българи. Има много кипърски граждани, завършили висшето си образование в България. Няколко хиляди кипърски граждани са учили и учат в България. Много от тях заемат важни и отговорни постове в държавните служби. И с гордост казват, че благодарение на образованието, получено в България, са постигнали своята реализация като специалисти. На 16 октомври 2012 г. на проведения Пети български събор със специалното участие на Илия Луков и танцова формация „Пирина”, участници са и децата от българските училища, детската студия при кипърската оперна организация, оркестър и ансамбъл „Българи” с мениджър Тодор Здравков. През 2013 г. се предвижда съборът да бъде малко по-различен, няма да е в някой парк, а на централната сцена на „Финикудес” на крайбрежната улица. Идеята е на този празник да се съберат българи, кипърци и хора от всички националности, които имат желание да се хванат на най-дългото интернационално хоро, ще се хванат поне 5000 души. Желанието за мир, приятелство и спокоен живот ще ги обедини и всички ще бъдат не хора от различни националности, а жители на планетата Земя.

ИЗВОРИ И ЛИТЕРАТУРА

- www.aba.government.bg/ (Държавна агенция за българите в чужбина)
bgculturalcenter.org/bulgarian-school-2/ (Българско училище в Никозия „Св. св. Кирил и Методий“)
www.facebook.com/BGSchool (Българското училище в гр. Пафос)
www.mfa.government.bg/bg/contacts (За българите в Кипър в сайта на Министерството на външните работи)
www.focus-news.net
www.dnes.dir.bg/news/bozhidar-dimitrov-prebrojavaneto-diaspora-natzia
www.pisnani.com/article.php
www.paper.standartnews.com/bg/article.php
www.more.info.bg/article.asp?articleID
www.bulgariaabroad.com/organization/organization_137.html
www.euro2001.net/index.shtml/stat
www.sbj-bg.eu/index.php

Откриване на барелефа на
Васил Левски

Честване на
3-ти март